

TANČÍCÍ DERVIŠI

Na náhorní plošině uprostřed anatólské stepi leží miliónové město Konya, kulturní středisko středozemí a domovské město řádu Mevleviů, známějších coby řád tančících dervišů. Ve městě se každoročně v listopadu odehrává představení na počest mystika Mevlany Celaleddina Rumiho, který řád založil. Podle něj hudba a tanec dokáží navodit stav všeobjímající lásky a člověk praktikující jeho učení se může osvobodit od problémů. Hlavním dervišským obřadem je Sema. Obřad se skládá z pěti částí, jednotlivých modliteb při vířivém tanci.

CO JÍST

Turecko je země tisíce vůní a barev. Právě takové je i jídlo. Kdo by neochutnal místní speciality, jako by ani stát s půl-měsícem na vlajce nenavštívil. Každopádně se nevyhnete kebabům. S kuřecím masem, ale nejčastěji s jehněčím, která mnohým cestovatelům přivykly na středoevropskou kuchyni brzy začnou lézt krkem. Přesto je pořád z čeho vybírat:

rybí pochoutky, jogurtové polévky s luštěninou či rýží, nebo třeba plněné lilky. Hlavně ale nezapomeňte vyzkoušet cukrovinky. Ať už půjde o nejrůznější druhy baklavy, jakési lepkavé zákusky polité sirupem, nebo zapečených rýžových nákyků zabalených do ruliček. Známy je též takzvaný Noemův moučník, supersladká směs sušeného ovoce a fazolí.

NÁRODNÍ NÁPOJ? ČAJ

Čaj, čaj, čaj a ještě jednou čaj. Ve všech sociálních skupinách Turků, v nejhudších čtvrtích i luxusních restauracích, se podává čaj. Malé skleničky ve tvaru tulipánků s podšálky s kostkami cukru uvidíte už v Istanbulu. Mezi obchodníky v bazarových čtvrtích tam dokonce pobíhají mladíci s tácy plnými skleniček. Pokud má prodejce chuť na šálek, zavolá vysílačkou či telefonem svému vrchnímu čajovníkovi a ten okamžitě pošle spojku. Zpravidla se podávají dva druhy: tmavý silný nebo jablečný. Nicméně někde podávají i pomerančový, teplou vodu naředěnou s džusem, nebo lipový či mátový čaj. Jeden "tulipánek" stojí pro místní asi 250 tisíc lir – pět korun. I tady ovšem existují dvojí

ceny a někdy po vás, zahraničních turistech, budou chtít i třicet korun. Nápoj přitom nepřímo nahrazuje alkohol, který se v Turecku pije velmi střídě. Sice v obchodech koupíte lahvové pivo, ale už je nedostanete v žádné restauraci. Úslušný personál ale zpravidla nebude mít potíže vyběhnout do sousedního krámu a pivo vám tam koupit. Přirážky se bát nemusíte – to, že číšník proběhne půl města, aby uspokojil svého hosta, se bere za samozřejmost. Vyzkoušejte také raký, nepřilíš alkoholickou kořalku, která se řadí s minerálkou a mění se tak na výrazně bílou tekutinu. Pít vodu z místních vodovodů si mohou podle průvodců dovolit jen lidé s dobrým žaludkem.

→ pojeny uzoučkými tunely, do nichž stačilo zavolat a vyřčené slovo se skálou doneslo až k adresátovi.

Úzká schodiště se nemilosrdně zarývají dál, hloub do země. Ale pozor: úzké krkolomné tunely rozhodně nejsou vhodné pro klaustrofobiky! V nižších patrech je možné najít sklady na víno, školu nebo kostel. Vše bez výzdoby, na stěnách ani jedna freska. „A tady stály obrovské amfory, které sloužily jako záchod. Když byly plné, vytáhly se šachtou na povrch,“ ukazuje průvodce Mehmed na tunel, který se shora musí jevit jako prachobyčejná studna. Stejnou cestou někdejší obyvatelé vytahovali i ty, kteří v podzemí zemřeli.

Důmyslná byla i ochrana podzemních chodeb. Ve strategických místech měli pradávni obyvatelé přichystány obří mlýnské kameny, jimiž úzký průchod uzavřeli jako zátkou. Odvalit kamenné dveře bylo možné jen zevnitř (bylo k tomu potřeba čtyř mužů), protože zvenčí byla zátka absolutně hladká.

Nedaleko Derinkuyu leží další veřejnosti otevřené podzemní město Kaymakli (celkem jich v oblasti leží šestatřicet). Podle zkazek byla obě propojena deset kilometrů dlouhým tunelem. I když se to vzhledem k hustotě podzemních chodeb jeví jako velmi pravděpodobné, dosud se jej nepodařilo nalézt.

Ostatně průzkum archeologů netrvá až tak dlouho. Pro svět byl podzemní azyl křesťanů objeven teprve před čtyřiceti lety. Místní o bludištích sice věděli – vždyť některé z tunelů jim ústí rovnou v domech, ale nepřikládali jim žádnou zvláštní důležitost.

Dnes sem lákají komplexy statisíce turistů, kteří jinak chudé oblasti přinášejí velké peníze, ale zároveň unikátní skalní kláštery a podzemní sídliště poškozují.

Chcete-li si udělat co nejlepší obrázek o tom, jak zde žili lidé před stovkami lety, vydejte se sem co nejdříve. Počasí a zájem turistů pracují proti vám. ●

KAMILA MACHALOVÁ

FOTO: KAMILA MACHALOVÁ